

تأثیر برخی ویژگی های دموگرافیک فردی و ورزشی بر ویژگی های شخصیتی مردان

فرشاد تجاری^{*}، حجت حاتمی^۲

۱. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

۲. باشگاه پژوهشگران دانشگاه آزاد اسلامی

چکیده

ارتباط احتمالی شخصیت و ورزش همواره مورد توجه پژوهشگران بوده است. این سؤال که افراد در سطوح مختلف مهارت و آمادگی چه تفاوت هایی از نظر ویژگی های شخصیتی با همدیگر دارند و ورزشکارانی که به رشته های مختلف روی می آورند چه ویژگی های شخصیتی دارند از سؤالات مورد توجه پژوهشگران بوده است. بر این اساس هدف پژوهش حاضر مقایسه ویژگیهای شخصیتی مردان جودوکار نخبه و غیر ورزشکار جوان و بزرگسال در ایران است. ۱۱ نفر از جودوکاران نخبه جوان $18/2 \pm 1/1$ سال و ۱۹ نفر جودوکار نخبه بزرگسال $26/8 \pm 1/2$ سال و ۱۶ نفر غیر ورزشکار جوان $18/3 \pm 1/3$ و ۱۶ نفر غیرورزشکار بزرگسال $24/9 \pm 1/1$ سال بصورت داوطلبانه پرسشنامه شخصیتی آیزنک (EPI) را تکمیل نمودند. نتایج نشان داد بین ویژگی های شخصیتی جودوکاران نخبه به عنوان نماینده ورزشکاران و گروه غیر ورزشکاران از نظر ویژگی شخصیتی برونگرایی در رده های سنی مورد مطالعه و در زیر گروه های مختلف ($P=0.05$) اختلاف آماری معنی داری وجود دارد. ولیکن بین ورزشکاران نخبه جوان و بزرگسال با سوابق فعالیت ورزشی، سطح تحصیلات و سطح نخبگی مختلف اختلاف آماری معنی داری وجود ندارد. بر اساس نتایج این مطالعه نتیجه گرفته می شود شخصیت تابعی از شرکت در فعالیت های ورزشی منظم بوده و تحت تاثیر سن، میزان تحصیلات و سطح نخبگی قرار نمی گیرد.

واژه های کلیدی: ورزش قهرمانی، سن، جودو، شخصیت

The effect of individual and sport demographic on personality characteristics in judo males

Tojari, F^{*1}, Hatami, H²

1. Assistant Professor Islamic azad university, Central Tehran Branch

2. Islamic Azad University, Young Reserchers Club

Abstract:

The probable relationship between personality and sport always has been the centre of researcher's attentions, These questions, First, what the difference between people in different level dexterity and physical fitness about personality characteristics is and second, What personality characteristics athletes who are facing to different sport have, have been the most important questions which researchers are interested in. The purpose of this study is to compare personality characteristics between Iranian young and adult male elite judo players and non-athlete. To this purpose, 11 young elite judo players ($X=18.2$, $SD=1.1$), 19 adult elite judo players ($X=26.8$, $SD=1.2$), 16 young non-athletes ($X=18.3$, $SD=1.3$) and 16 adult non-athletes ($X=24.9$, $SD=1.1$) were voluntarily participated in research and completed Eysenk personality questionnaire The result showed that there is meaningful statistical difference of personality characteristics between elite judo players as an indicator of athletes and non-athletes in extroversion variable in young and adult and different subgroups The studied athletes showed more extroversion than non-athletes in all the subgroups but there are not meaningful statistical differences between personality characteristics of young and adult elite athletes with different sport antecedent, level of education and level of elite ness.

Key words: Personality, sport, demographic

مقدمه

است که نیازمند پاسخگویی است. با مروری بر پژوهشهای انجام شده مشخص می شود وجود نیمرخ شخصیتی مقایسه‌ای ورزشکاران، همیشه یکی از بحث برانگیزترین مسائل در بین پژوهشگران بوده است. ویرلی^۱ معتقد است که نیمرخ شخصیتی مشخصی که قابل تمایز با غیر ورزشکاران باشد وجود ندارد (Vealey, 1992). این نظریه توسط مطالعات دیگر مورد تایید قرار گرفته است (Morris, 2000; Guillén & Castro, 1994). همچنانکه اوایل و همکاران، با استفاده از پرسشنامه شخصیتی آیزنک (EPQ) و EPI از نظر برون گرایی تفاوت معنی داری بین ورزشکاران مورد مطالعه خود با غیر ورزشکاران نیافته‌اند (Auweele et al., 2001)، در مقابل محققان دیگر گزارش نمودند ورزشکاران رقابتی دارای برخی ویژگیهای روان شناختی خاص می‌باشند که آنها را از افراد غیر ورزشکار متمایز می سازد و با ورزشکاران دارای ثبات عاطفی، برون گرایی و اعتماد به نفس بیشتری نسبت به غیر ورزشکاران هستند (Butt, 1987; Cox, 1994; Saint et al., 1999). به عنوان مثال مارش^۲ و همکاران گروهی از دوندگان را با غیر ورزشکاران مقایسه کرده و نتیجه گرفته‌اند که ورزشکاران مورد مطالعه‌ی آنها درون گرا، متفکر و ملاحظه کار بوده و پرخاشگری کمتری نسبت به غیر ورزشکاران دارند (Mareh et al., 1991). مورگان و کاستیل^۳ با استفاده از پرسشنامه‌ی نیمرخ وضعیت خلق و خو^۴ نتیجه گرفته‌اند که ورزشکاران از نیمرخ روانی بهتری نسبت به غیر ورزشکاران برخوردارند (Morgan & Costill, 1996). برخی از پژوهشگران گروههای مختلف ورزشکاران و غیر ورزشکاران را مورد مقایسه‌ی ویژگیهای شخصیتی قرار داده‌اند تا تفاوت‌های ممکن در مقیاس وسیعی از جوامع ورزشی و غیر ورزشی قابل دریافت باشد. این پژوهشگران بیان کرده‌اند ورزشکاران رشته‌های تیمی برون گرا تر بوده و وابستگی بیشتری به گروه دارند و در عین حال

ارتباط احتمالی شخصیت و ورزش همواره مورد توجه پژوهشگران بوده است. این سؤال که افراد در سطوح مختلف مهارت و آمادگی چه تفاوت‌هایی از نظر ویژگی‌های شخصیتی با همدیگر دارند؟ و ورزشکارانی که به رشته‌های مختلف روی می‌آورند چه ویژگی‌های شخصیتی دارند؟ از سؤالات مورد توجه پژوهشگران بوده است.

مفاهیم شخصیتی متعددی در بررسی ادبیات موجود در این حیطه مورد مطالعه قرار گرفته است. مطالعات متعددی ویژگیهای شخصیتی مشابهی در گروه ورزشکاران گزارش نموده‌اند که معمولاً متفاوت از ویژگیهای شخصیتی افراد عادی و غیر ورزشکار می‌باشد (Butt, 1987; Cox, 1994; Weinberg, 1995; و اعظ موسوی، ۱۳۷۹؛ پایدار، ۱۳۸۱؛ عبدلی، ۱۳۷۷). به نحوی که در یافته‌های آنان ورزشکاران نسبت به غیر ورزشکاران اختلاف معنی داری در پرخاشگری، اعتماد به نفس و عزت نفس (Butt, 1987; Cox, 1994; Weinberg & Saint et al., 1999; Gould, 1995; و اعظ موسوی، ۱۳۷۹) ویژگیهای شخصیتی برتر (Morgan & Costill, 1996؛ محمدی، ۱۳۸۱) و تمایل کمتر به تنش، نگرانی، پرخاشگری، افسردگی سر خوردگی، سردرگمی و بهت زدگی (Mareh et al., 1991) نشان داده‌اند.

از دهه ۷۰ میلادی بسیاری از پژوهش‌ها به مطالعه‌ی ویژگیهای شخصیتی و غیر ورزشکاران پرداخته‌اند. این نوع مقایسه‌ی ویژگیهای روانشناختی بین ورزشکاران و غیر ورزشکاران شامل ورزشکاران رشته‌های گروهی یا انفرادی می‌باشد. هرچند برخی از محققان معتقدند پژوهشهای انجام شده درباره‌ی این گروههای ورزشی، ناقص و بی نتیجه است و آنچه که به تمایز ورزشکاران از غیر ورزشکاران می‌پردازد تنها یک نیمرخ نمی‌باشد، همانطور که تفاوت بین گروههای مورد مطالعه نیز همیشه ثابت نمی‌باشد (Weinberg & Gould, 1995; Saint et al., 1999). ولیکن این ویژگیها در پژوهشهای شخصیتی به نظر ثابت و بدون تغییر نمی‌رسند و بیان می‌کند که موضوع مورد بررسی هنوز در بردارنده‌ی سؤالات زیادی

1 - Vealey

2 - Mareh

3 - Morgan and costill

4 - Poms

نسبت به وضعیت نرم جامعه روان نژندی کمتر و برون گرایی بیشتری دارند (Dineen., 2003). با توجه به مطالب فوق و دورنمای موجود در این حیطه، تحقیق حاضر نیز در صدد است تا ویژگی های شخصیتی جودوکاران نخبه جوان و بزرگسال ایران و افراد غیر ورزشکار را بررسی کند و از آنجا که احتمالاً این ویژگی ها بویژه ثبات احساسات و برونگرایی در عملکرد ورزشکاران نخبه نقش مهمی دارد به این سؤال پاسخ دهد که آیا ویژگی های شخصیتی ورزشکاران نخبه در رده های سنی، سطوح نخبگی، سابقه فعالیت ورزشی و سطح تحصیلات مختلف تفاوت معنی داری با هم دارند یا خیر؟

روش شناسی

آزمودنیها

۱۱ جودوکار جوان و ۱۹ جودوکار بزرگسال مرد که جهت شرکت در مسابقات جهانی برزیل به اردوی آمادگی تیم ملی جوانان و بزرگسالان ایران دعوت شده بودند، به عنوان آزمودنی در این مطالعه شرکت کردند. جهت مقایسه ویژگی های شخصیتی ۳۲ مرد غیر ورزشکار جوان و بزرگسال با میانگین سنی مشابه با گروه ورزشکاران بین دانش آموزان دبیرستانی و دانشجویانی که پیشینه فعالیت ورزشی سازمان یافته ای نداشتند نیز به عنوان گروه کنترل انتخاب شده و به صورت داوطلبانه در پژوهش مشارکت نمودند. قبل از توزیع پرسشنامه ها اهمیت تحقیق و شیوه پاسخگویی به سوالات و لزوم رعایت صداقت در پاسخگویی برای دستیابی به اطلاعات صحیح و اینکه نتایج حاصل هیچ تأثیری در موقعیت آنها نخواهد داشت تشریح شد. جودوکاران نخبه حاضر در پژوهش عمدتاً حائز مدالهای ملی، بین المللی و جهانی در فاصله سالهای ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۶ بودند (جدول ۱).

سنجش ویژگی های شخصیتی

برای سنجش ویژگی های شخصیتی از پرسشنامه ویژگیهای شخصیتی آیزینگ (EPQ) استفاده شد. این پرسشنامه

خود آگاهی کمتری نسبت به ورزشکاران انفرادی دارند. و در مقابل ورزشکاران رشته های انفرادی نسبت به غیر ورزشکاران وابستگی به گروه بیشتری دارند (Weinberg & Gould., 1995; Backmand et al., 2001; نژاد، ۱۳۷۳). این یافته ها بیان گر آن است که ورزشکاران از غیر ورزشکاران ویژگیهای شخصیتی متفاوتی داشته و در عین حال تفاوت هایی نیز بین ویژگیهای شخصیتی ورزشکاران رشته های ورزشی مختلف تیمی و انفرادی قابل شناسایی است. برخی دیگر از پژوهش ها به مقایسه ویژگیهای شخصیتی زنان ورزشکار و غیر ورزشکار پرداخته و نتیجه گرفته اند که ورزشکاران زن پرخاشگرتر، مستقل تر، و دارای ثبات عاطفی بیشتر و نیز تمرکز بیشتری نسبت به زنان غیر ورزشکار هستند (Weinberg & Gould., 1995; Hernández et al., 2002; اصلا نخانی و شهیدی، ۱۳۷۸). نتایج دوبوز و بی تی^۱ نیز نشان داده است که ورزشکاران دارای روان نژندی کمتری نسبت به غیر ورزشکاران بوده و دارای قدرت رهبری بیشتری نسبت به آنها می باشند (Dobosz & Beaty., 1991). مورگان و کاستیل نتیجه گرفتند دوندگان دارای استرس، افسردگی و عصبانیت کمتری نسبت به ورزشکاران تیمی بوده و در مقابل ورزشکاران رشته های تیمی روان نژندی کمتری نسبت به ورزشکاران انفرادی دارند (محمدی، ۱۳۸۱). با توجه به نتایج بدست آمده از پژوهشهای مختلف در سالهای اخیر مطالعات به سمت ورزشهای گروهی و انفرادی سوق داده شده اند و به ارائه نیمرخ های شخصیتی و روانی هر کدام از این دسته از ورزشکاران می پردازند و با پیشرفت مطالعات پژوهشها بر رشته های خاص متمرکز می شوند تا برای هر رشته ی ورزشی صرف نظر از گروهی یا انفرادی بودن، رقابتی یا غیر رقابتی بودن آن، نیمرخ اختصاصی ارائه گردد. دینین^۲ به بررسی ویژگیهای شخصیتی و میزان روان نژندی و برون گرایی در دانشجویان ورزشکار و غیر ورزشکار پرداخت و نشان داد آزمودنی های مورد پژوهش او از لحاظ صفات ذکر شده

¹-Dobosz, Beaty

²-Dineen

بیشتر از گروه همسالان غیر ورزشکار می باشد. همچنین تفاوت معنی داری بین گروه های چهار گانه از نظر برون گرایی ($F(3,61)=0/42, P=0/001$)، روان رنجوری ($F(3,61)=0/42, P=0/73$) و روان پریشی ($F(3,61)=0/34, P=0/042$) مشاهده نشد (جدول ۲).

از طرف دیگر اطلاعات جدول ۳ مویید عدم تفاوت معنی دار در ویژگی های برون گرایی ($F(2,26)=1/29, P=0/19$)، درون گرایی ($F(2,26)=0/42, P=0/41$)، روان رنجوری ($F(2,26)=0/42, P=0/58$) و روان پریشی ($F(2,26)=0/34, P=0/43$) بین گروه های سه گانه (ورزشکاران جوان حائز مدالهای جهانی، ورزشکاران فاقد مدالهای جهانی و غیر ورزشکاران) می باشد (جدول ۳).

همچنین یافته های جدول ۴ نشان داد تفاوت معنی داری در ویژگی های برون گرایی ($F(2,26)=1/003, P=0/34$)، درون گرایی ($F(2,26)=1/54, P=0/41$)، روان رنجوری ($F(2,26)=1/19, P=0/48$) و روان پریشی ($F(2,26)=1/72, P=0/52$) بین گروه های سه گانه (ورزشکاران بزرگسال حائز مدالهای جهانی، ورزشکاران فاقد مدالهای جهانی و غیر ورزشکاران) وجود ندارد (جدول ۴).

همچنین یافته های جدول ۵ نشان داد تفاوت معنی داری در ویژگی های برون گرایی ($F(3,26)=2/34, P=0/04$) و روان رنجوری ($F(3,26)=2/74, P=0/004$) بین گروه های سه گانه (جودوکاران و غیر ورزشکاران حائز و فاقد تحصیلات دانشگاهی) وجود دارد و تفاوت معنی داری در ویژگی های درون گرایی ($F(3,26)=1/78, P=0/35$) و روان پریشی ($F(3,26)=1/07, P=0/115$) بین گروه های سه گانه (جودوکاران و غیر ورزشکاران حائز و فاقد تحصیلات دانشگاهی) وجود ندارد (جدول ۵).

همچنین یافته های جدول ۶ نشان داد تفاوت معنی داری در ویژگی های برون گرایی ($F(2,26)=2/86, P=0/25$)،

شامل ۵۷ سوال با پاسخهای بله و خیر می باشد. سوالات ۱ تا ۲۴ درونگرایی و برونگرایی ۲۵ تا ۴۸ روان رنجوری و روان پریشی و ۴۹ تا ۵۷ برای دروغ سنجی طراحی شده اند. فرد با کسب نمره ۱۲ و بیشتر در مقیاس برون گرایی به عنوان برون گرا و اخذ نمره کمتر از ۱۲ به عنوان درون گرا شناخته می شود. همچنین نمره ۱۲ و بیشتر در مقیاس روان رنجوری به عنوان روان رنجور یا بی ثبات و کمتر از ۱۲ به عنوان با ثبات محسوب می شود. مطالعات انجام شده در کشورهای یونان، فرانسه، استرالیا، اسپانیا، ژاپن، برزیل، بنگلادش، مصر، آلمان، اوگاندا و بلغارستان مویید روائی پرسشنامه بوده است. در این کشورها میزان تشابه عوامل شخصیت اغلب در حد ۹۹٪ بوده است. برای مثال میزان تشابه برونگرایی ایران با کشور انگلستان ۹۸٪ و میزان تشابه روان رنجوری ۹۹٪ گزارش شده است. لازم به ذکر است این آزمون در سال ۱۳۴۹ در ایران هنجار یابی شده است.

روش آماری

تمام داده ها بر اساس میانگین و انحراف استاندارد گزارش شده است. قبل از تجزیه و تحلیل اطلاعات طبیعی بودن توزیع آنها با استفاده از آزمون اسمیرنوف - کولموگروف مورد آزمون قرار گرفت. جهت تجزیه و تحلیل و مقایسه ویژگیهای شخصیتی بین گروهها از آزمون تحلیل واریانس یکطرفه استفاده شد. پس از مشاهده تفاوت معنی دار جهت برآورد محل تفاوت از آزمون تعقیبی شفه استفاده شد. تمامی آزمونها در سطح معنی داری آماری $P < 0/05$ و با برنامه آماری SPSS ویرایش ۱۷ مورد محاسبه قرار گرفت.

یافته ها

یافته ها نشان داد تفاوت معنی داری بین ویژگی درون گرایی بین گروه های چهار گانه (ورزشکاران جوان و غیر ورزشکاران جوان و همچنین ورزشکاران بزرگسال و غیر ورزشکاران بزرگسال) وجود دارد ($F(3,61)=1/38, P=0/15$). آزمون تعقیبی شفه نیز نشان داد تفاوت معنی دار بین هر چهار گروه وجود دارد. اطلاعات جدول ۲ نشان می دهد نمره درون گرایی در ورزشکاران بزرگسال و جوان

دیویس (۱۹۹۴)^۲ که شواهدی مبنی بر متمایز کردن ورزشکاران نخبه و غیر ورزشکاران وجود ندارد، در تضاد می باشد (Mikel & Aug., 1983; Devis & Mogk., 1994). هرچند که بررسی های جزئی تر ورزشکاران و غیر ورزشکاران با تقسیم بندی آنها به زیر گروه های مختلف و لحاظ کردن تعدادی از عوامل احتمالی موثر بر نیمرخ ویژگی های شخصیتی، بار دیگر موید وجود وجوه تمایز در برخی ویژگی های روان شناختی ورزشکاران و غیر ورزشکاران بود. چرا که با مروری بر پژوهش های پیشین و پژوهش حاضر که عوامل سنی، جنسی، تیمی یا انفرادی بودن رشته ورزشی، سطح نخبگی و سطح تحصیلات و مانند آنها را در دو گروه مورد مطالعه ورزشکاران و غیر ورزشکاران کنترل کرده اند، همچنان شاهد تمایز روان شناختی ورزشکاران و غیر ورزشکاران هستیم ولیکن در زیر گروه های یاد شده جودودکاران نخبه یعنی گروه های سنی، تحصیلی، سطح نخبگی، سوابق فعالیت ورزشی و سطوح نخبگی مختلف اختلاف آماری معنی داری یافت نشد. که این یافته ها علیرغم توافق با سینگر (۱۹۶۹) (Singer & Robert., 1972) با نتایج پژوهش وین برگ همسویی ندارد (Weinberg & Gould., 1995) چرا که از نظر آنها علیرغم تفاوت های آشکار در ویژگی های شخصیتی ورزشکاران و غیر ورزشکاران، مختصات روانشناختی ورزشکاران در سطوح مختلف نخبگی متمایز از همدیگر می باشد.

سایر یافته هانشان می دهد که بین جودودکاران نخبه و غیر ورزشکاران از لحاظ ویژگی شخصیتی درونگرایی، روان رنجوری و روان پریشی تفاوت معنی داری وجود ندارد که نتایج یاد شده با پژوهش های گراهام (۱۹۸۲) که ورزشکاران نخبه گلف را درونگراتر معرفی کرده است همخوانی ندارد (Graham., 1983) ولی با نتایج فریزر (۱۹۸۷)^۳ که بین درونگرایی و برونگرایی و اجرای موفق و ناموفق دوندگان نخبه و غیر نخبه تفاوت معنی داری بدست نیامد همسو می باشد (Frazier & June., 1987).

درون گرایی (F(2,26)=1/21 , P=0/31)، روان رنجوری (F(2,26)=0/3 , P=0/18) و روان پریشی (F(2,26)=1/79 , P=0/53) بین گروه های سه گانه (جودودکاران جوان و بزرگسال با سابقه فعالیت ورزشی سازمان یافته کمتر و بیشتر از پنج سال و گروه غیر ورزشکاران جوان و بزرگسال) وجود ندارد (جدول ۶).

بحث و نتیجه گیری

شخصیت یکی از اساسی ترین موضوعات مطرح در حوزه روانشناسی ورزش می باشد چرا که محور اصلی بحث در حوزه های تاثیر گذار بر عملکرد ورزشی مانند انگیزش، ادراک، تفکر، عواطف، یادگیری و حتی هوش می باشد. و در اصل نیز می توان ادعا کرد که شخصیت ترکیبی از عناصر یاد شده است که الگوهای معینی از رفتار، شیوه تفکر و چگونگی سازگاری فرد را با محیط مشخص می سازد که به جهت متاثر بودن از عوامل محیطی و توارث، مطالعه مختصات خصیتی نیازمند به کارگیری روشهایی است که طیف گسترده تری از فاکتورهای تاثیر گذار بر شخصیت افراد و بویژه ورزشکاران را مورد ارزیابی قرار دهد. وجود تعارض در یافته های پژوهشی امری طبیعی بوده و زمینه ساز پیشرفت علم و ایجاد سؤالات جدید برای پژوهش های بعدی و خلق نظریات گوناگون است در مطالعه پیش رونیز با هدف توصیف و مقایسه ویژگی های شخصیتی جودودکاران نخبه و غیر ورزشکاران نتایج بدست آمده علی رغم همسویی با بسیاری از پژوهش های قبلی (Diano., 1985; Biasitto et al., 1987; Szabo., 1992; Cooper., 1986; پیمان، ۱۳۷۶) که نشان دادند ورزشکاران در مقایسه با افراد عادی برونگراتر و با ثبات تر هستند، و مطالعات دیگری که مورگان و همکارانش (۱۹۷۸)، بات (۱۹۷۶) و آیزنک (۱۹۸۲) که گزارش نمودند ورزشکاران در مقایسه با غیر ورزشکاران برونگراتر و با ثبات ترمی باشند (Butt., 1987; Eysenck & Eysenck., 1985; Morgan et al., 1978) با برخی از پژوهش ها نیز مانند مایکل (۱۹۸۳)،

⁴ Michale, Davis

³ Freiser

3. Eysink

ورزشکاران نخبه برون‌گرا تر و با ثبات تر هستند. که این امر شاید به این دلیل است که افراد احتمالاً به دلیل دارا بودن این ویژگی‌های شخصیتی به ورزش رو آوردند به تمرینات منظم پرداخته‌اند و فشارهای تمرین را تحمل و به سطح نخبگی رسیده‌اند. احتمال دیگر اینکه ویژگی‌های شخصیتی این افراد با سال‌ها شرکت در فعالیت‌های سخت جسمانی دستخوش تغییر شده و به سمت برون‌گرایی گرایش پیدا کرده است. بنابراین احتمال اینکه شخصیت نیز به عنوان یکی از عوامل انتخاب و ادامه یک ورزش و موفقیت در آن نقش داشته باشد وجود دارد. بر اساس نتایج این مطالعه نتیجه گرفته می‌شود شخصیت تابعی از شرکت در فعالیت‌های ورزشی منظم بوده و تحت تاثیر سن، میزان تحصیلات و سطح نخبگی قرار نمی‌گیرد.

به هر حال به نظر می‌رسد علیرغم پارادوکس‌های موجود در نتایج به دست آمده پژوهش‌ها در مورد ارتباط‌های مختلفی که بین شخصیت و ورزش حاکم است ارزشمند به نظر می‌رسد.

منابع

- اصلانخانی، محمد علی و شهیدی، شهریار. (۱۳۷۸). تحقیق و بررسی و مقایسه منتخبی از ویژگی‌های روان‌شناختی دانشجویان دختر و پسر ورزشکار و غیر ورزشکار دانشگاه‌های زیر پوشش وزارت فرهنگ و آموزش عالی مستقر در تهران، مجله حرکت شماره ۳ سال اول زمستان ۷۸.
- پایدار، علی. (۱۳۸۱). مقایسه برخی از ویژگی‌های شخصیتی (پرخاشگری، اعتماد به نفس، عزت نفس) ورزشکاران نخبه در کاراته و در رشته کاتا و کومیته. پایان‌نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.
- پیمان، ابراهیم. (۱۳۷۶). بررسی و مقایسه شخصیتی بازیکنان پستهای مختلف فوتبال باشگاه‌های اصفهان. پایان‌نامه تحصیلی کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.

نتایج تحقیق حاضر و مرور ادبیات پیشینه نشان می‌دهد که علیرغم وجود ارتباط احتمالی بین شخصیت و عملکرد جودوکاران نخبه مورد مطالعه (برون‌گرایی بیشتر) نمی‌توان به جرات وجود یک رابطه علی و معلولی را مدعی شد. و بین شخصیت و ورزش یک حکم کلی صادر کرد به عبارت دیگر نمیتوان گفت که وجود اختلاف ناچیز و یا حتی عمده در سطوح مهارتی و آمادگی افراد موجب همان اندازه اختلاف در ویژگی‌های شخصیتی آنها می‌شود. چرا که ممکن است از نظر آماری ارتباطی بین توانایی ورزشی و برون‌گرایی وجود داشته باشد ولیکن همواره نمی‌توان ادعا کرد که یک یا تعداد بیشتری از ویژگی‌های شخصیتی لزوماً منتج به رفتار و عملکرد معینی خواهد شد (با صرف نظر کردن از سایر عوامل تاثیر گذار بر رفتار و عملکرد ورزشی افراد). همچنانکه کوپر و جانسون علیرغم پژوهش‌های متعددی که در ارتباط با ویژگی‌های شخصیتی گروه‌های مختلف ورزشی انجام داده‌اند، از تعمیم این رفتارها به کل ورزشکاران اجتناب کرده‌اند. هر چند که کوپر با بازنگری پژوهش‌های مختلف ادعا کرد برخی ویژگی‌های شخصیتی از قبیل ثبات عاطفی، اعتماد به نفس، کنترل تنش‌ها، نظم و انضباط شخصیتی، برون‌گرایی، مصمم بودن و قاطعیت، تسلط و زور گویی و رقابت طلبی ارتباط نزدیکی با عملکرد ورزشکاران رشته‌های مختلف دارد.

از طرف دیگر هر چند نتایج تحقیقات قبلی تفاوت‌هایی را بین ویژگی‌های شخصیتی ورزشکاران رشته‌ها و گروه‌های سنی مختلف یافته‌اند مانند مورگان (۱۹۷۸)، ولی به نظر می‌رسد که این اختلاف در سطوح نخبگی به حداقل می‌رسد (Morgan et al., 1978). این مسئله شاید به این علت باشد که صرف نظر از نوع ورزش، ورزشکاران با ویژگی‌های شخصیتی خاصی می‌توانند تمرینات سخت و طاقت فرسای جسمانی را تحمل، فعالیت ورزشی را ادامه و به سطح نخبگی برسند. همچنین یافته‌ها حاکی از آن است که اکثریت آزمودنی‌های ورزشکار نخبه برون‌گرا و با ثبات هستند که این نتیجه موافق تحقیقات مورگان (۱۹۷۸) بات (۱۹۸۷) می‌باشد (Morgan et al., 1978; Butt., 1987). در عین حال این فرض نیز همواره مطرح است که

جدول ۱. مشخصات فردی جودوکاران نخبه جوان، بزرگسال و غیر ورزشکاران جوان و بزرگسال

متغیرها/گروه ها	جودوکاران جوان	جودوکاران بزرگسال	غیر ورزشکاران جوان	غیر ورزشکاران بزرگسال
تعداد آزمودنی ها	۱۱	۱۹	۱۶	۱۶
میانگین سنی	۱۸/۲	۲۶/۸	۱۸/۳	۲۴/۹
درصد آزمودنیها با تحصیلات کمتر از کاردانی	٪۹۵	٪۴۷/۲	٪۹۳	٪۲۴
درصد آزمودنیها با تحصیلات کاردانی	٪۵	٪۵/۲	٪۷	٪۵۲
درصد آزمودنیها با تحصیلات کارشناسی	٪۰	٪۲۷/۲	٪۰	٪۱۸
درصد آزمودنیها با تحصیلات بالاتر از کارشناسی	٪۰	٪۰	٪۰	٪۶
درصد آزمودنیها با سابقه فعالیت ورزشی کمتر از ۵ سال	٪۵/۵	٪۵/۲	-	-
درصد آزمودنیها با سابقه فعالیت ورزشی بین ۵ تا ۱۰ سال	٪۶۲/۶	٪۲۲/۱	-	-
درصد آزمودنیها با سابقه فعالیت ورزشی بالاتر از ۱۰ سال	٪۳۷/۲	٪۵۲/۶	-	-
درصد آزمودنیها با سابقه قهرمانی در استان	٪۴۵	٪۴۴	-	-
درصد آزمودنیها با سابقه قهرمانی دانشگاه ها	٪۲۷	٪۲	-	-
درصد آزمودنیها با سابقه قهرمانی کشوری	٪۷۲	٪۵۵	-	-
درصد آزمودنیها با سابقه قهرمانی مسابقات بین المللی	٪۸۱	٪۷۲	-	-
غیررسمی				
درصد آزمودنیها با سابقه قهرمانی آسیا،المپیک و جهان	٪۱۸	٪۳۳		

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار نمرات مربوط به و تجزیه و تحلیل واریانس

متغیرها/گروه ها	جودوکاران جوان	جودوکاران بزرگسال	غیر ورزشکاران جوان	غیر ورزشکاران بزرگسال	F	P
برونگرایی	۱۰/۵۸±۲/۳۱	۱۰/۷۲±۲/۵۶	۸/۳۲±۱/۷۱	۸/۱۳±۱/۹۷	۰/۴۲۵	۰/۰۰۰
درونگرایی	۷/۲۲±۱/۰۲	۷/۴۶±۱/۲۶	۷/۷۲±۱/۲۳	۷/۸۹±۱/۰۰	۱/۳۸۲	۰/۱۵۱
روان رنجوری	۷/۱۷±۱/۲۴	۷/۹۰±۱/۱۹	۷/۸۲±۱/۰۲	۷/۰۳±۱/۲۸	۰/۴۲۳	۰/۷۳۵
روان پریشی	۳/۳۴±۱/۴۹	۳/۹۹±۱/۶۴	۳/۸۹±۱/۲۹	۳/۶۷±۱/۱۹	۰/۳۴۲	۰/۰۴۲

p<0/05

جدول ۳. میانگین و انحراف معیار نمرات مربوط به ویژگی های شخصیتی زیرگروه جودوکاران جوان قاض و فاقد مدال های بین

المللی و غير ورزشكاران جوان

P	F	غيرورزشكاران جوان	جودوکاران جوان فاقد مدال	جودوکاران جوان مدال دار	متغيرها/گروه ها
۰/۱۹۶	۱/۲۹۶	۸/۳۳ ± ۱/۹۷	۱۰/۰۸ ± ۲/۵۳	۱۰/۱۰ ± ۲/۲۷	برونگرایی
۰/۴۱۲	۱/۸۹	۸/۶۳ ± ۲/۱۷	۸/۳۴ ± ۲/۱۶	۸/۴۷ ± ۲/۱۷	درونگرایی
۰/۵۸۴	۰/۳۷۰	۸/۸۹ ± ۲/۰۰	۸/۹۴ ± ۲/۲۱	۸/۹۱ ± ۲/۱۲	روان رنجوری
۰/۴۳۲	۷/۷۹۸	۳/۰۳ ± ۲/۲۸	۳/۶۷ ± ۲/۵۸	۳/۸۶ ± ۲/۵۷	روان پریشی

p<0/05

جدول ۴. میانگین و انحراف معیار نمرات مربوط به ویژگی های شخصیتی زیرگروه جودوکاران بزرگسال قاض و فاقد مدال های

بین المللی و غير ورزشكاران بزرگسال

P	F	غيرورزشكاران بزرگسال	جودوکاران بزرگسال فاقد مدال	جودوکاران بزرگسال مدال دار	متغيرها/گروه ها
۰/۳۴۲	۱/۰۰۳	۸/۷۳ ± ۱/۳۷	۱۰/۴۸ ± ۱/۹۳	۱۰/۶۰ ± ۱/۶۷	برونگرایی
۰/۴۱۸	۱/۵۴۳	۸/۰۳ ± ۱/۵۷	۷/۸۸ ± ۱/۵۶	۷/۸۸ ± ۱/۵۷	درونگرایی
۰/۴۸۷	۱/۱۹۶	۸/۲۹ ± ۱/۴۱	۸/۳۴ ± ۱/۶۱	۸/۳۱ ± ۱/۵۱	روان رنجوری
۰/۵۲۳	۱/۷۲۳	۳/۴۷ ± ۱/۶۸	۳/۰۷ ± ۱/۹۸	۳/۲۶ ± ۱/۹۷	روان پریشی

p<0/05

جدول ۵. میانگین و انحراف معیار نمرات مربوط به ویژگی های شخصیتی زیرگروه جودوکاران و غير ورزشكاران قاض و فاقد

تحصيلات دانشگاهی

P	F	غيرورزشكاران فاقد تحصيلات دانشگاهی	غيرورزشكاران قاض تحصيلات دانشگاهی	جودوکاران فاقد تحصيلات دانشگاهی	جودوکاران قاض تحصيلات دانشگاهی	متغيرها/گروه ها
۰/۰۴۳	۲/۳۴۱	۷/۶۳ ± ۱/۶۵	۸/۷۵ ± ۱/۲۹	۱۰/۱۲ ± ۲/۱۱	۱۰/۸۱ ± ۱/۷۱	برونگرایی
۰/۳۵۸	۱/۷۸۲	۲/۴۱ ± ۱/۶۵	۸/۱۲ ± ۱/۴	۷/۸۴ ± ۱/۶۶	۷/۶۲ ± ۱/۴۷	درونگرایی
۰/۰۰۴	۲/۷۴۱	۸/۵۴ ± ۱/۲۹	۸/۲۲ ± ۱/۴۳	۸/۳۱ ± ۱/۵۹	۸/۳۷ ± ۱/۶۴	روان رنجوری
۰/۱۱۵	۱/۰۷۹	۳/۴۱ ± ۱/۶۵	۳/۴۹ ± ۱/۶۹	۳/۳۹ ± ۲/۰۴	۳/۶۶ ± ۱/۸۹	روان پریشی

جدول ۶. میانگین و انحراف معیار نمرات مربوط به ویژگی های شخصیتی زیرگروه جودوکاران جوان و بزرگسال با سابقه فعالیت ورزشی سازمان یافته کمتر و بیشتر از پنج سال و گروه غیر ورزشکاران جوان و بزرگسال

P	F	جودوکاران با سابقه فعالیت		متغیرها/گروه ها
		غیر ورزشکاران جوان و بزرگسال	ورزشی بالای ۵ سال	
۰/۲۵۶	۲/۸۶۱	۸/۷۱ ± ۱/۵۳	۱۰/۱۲ ± ۱/۶۷	برونگرایی
۰/۳۱۲	۱/۲۱۹	۸/۲۳ ± ۲/۸۶	۸/۳۹ ± ۲/۲۴	درونگرایی
۰/۱۸۴	۰/۳۰	۸/۸۹ ± ۲/۰۰	۸/۹۴ ± ۲/۲۱	روان رنجوری
۰/۵۳۲	۱/۷۹۸	۳/۰۳ ± ۲/۲۸	۳/۶۷ ± ۲/۵۸	روان پریشی

- عبدلی، بهروز. (۱۳۷۷). بررسی ویژگیهای شخصیتی دانشجویان نخبه. پایان نامه تحصیلی کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
- محمدی، اعظم. (۱۳۸۱). نیمرخ روانی فوتبالیست های زنده بر اساس پرسشنامه MCML.LL. پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.
- نوابی نژاد، شکوه. (۱۳۷۳). بررسی ویژگی های روانی ورزشکاران شرکت کننده در مسابقات قهرمانی کشور. سازمان تربیت بدنی دفتر تحقیقات و آموزش.
- واعظ موسوی، سید کاظم. (۱۳۷۹). تعیین اعتبار و پایایی در پرسشنامه آمادگی روانی. پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- Auweele YV, Nys K, Rzewnicki R, Mele V. Personality and athlete. In: Singer R, Haussenblas HA, Janelle CM editors, (2001). Hand book of sport psychology. New York: John Wiley and Sons; 239-68.
- Backmand h, kaprio J, Kujala U, Sarna S. (2001). Personality and mood of former elite athletes-A descriptive study. Int J Sports Med; 22: 215-21.
- Biasitto J- Ferraneo A Dec. (1987) Psychological profiles of U.S.P.F. Female powerlifters. Powerlifting U.S.A. Camarillo. Calif) 11 (5) 172.
- Butt DS. (1987). Personality of the athlete. In: Butt DS, editor. The psychology of sport New York: VNR,; 95-105.
- Cooper, (1986) _Athletics activity and personality. A review of the literature. The Research Quarterly. 1, 172-181.
- Cox RH. (1994). Sport psychology: concepts and applications. second ed. Dubuque: Brown and Benchmark.
- Devis - c, Mogk - J.P, (1994) Some personality Correlates of interest and excellence in sport. International Journal of sport psychology. 25: 131-134
- Diano, A, (1985) personality traits of adolescent tennis players. International Journal of sport. Psychology . 16(2)..120-125.
- Dineen R. (2003). Personality characteristic differences of university student -athletes and non-athletes [PhD dissertation] . Eugene, OR: University of Oregon,
- Dobosz R, Beaty. (1991). The relationship between athletic participation and high-school student's leadership ability Adolescence; 34: 215-20.
- Eysenck. H.J, Eysenck. M.W. (1985), Personality and individual Differences, olemum,
- Frazier - S - E, June (1987). Introversion - Extraversion measure in elite and nonelite distance runners. Perceptual and motor skills 64(3) PP 867-872.
- Graham. D.J, (1983). A discrimination analysis of personality variables for champion and nonchampion professional woman Golfers. University Micro films Ann Arbor. Mich.

24. Morris T.(2000).Psychological characteristics and talent identification in soccer. Sports Sci; 18:715-26.
25. Saint-Phard D, Van dorsten B, Marx Rg, York KA.(1999).Self-perception in elite collegiate female gymnastics, cross-country runners and track-and-field athletes.Mayo Clin Proc; 74:770-74.
26. Singer, N Robert. (1972) _The Psychomotor Domain Movement Behavior. U.S.A Philadel phia.
27. Szabo, A (1992).Habitual participation in exercise and personality Perceptual and motor skills 47(3 part 1), 978
28. Vealey RS, (1992).Personality and sport: a comprehensive view.In: Horn TS, editor.Advances in sport psychology Champaign: Human Kinetics:25-59.
29. Weinberg RS, Gould D.(1995).Foundations of sport and exercise psychology .first ed.Champaign: Human Kinetics,.
18. Guillén F, Castro JJ.(1994).Comparación de la personalidad en deportistas y no deportistas, utilizando como instrumento el EPQ-A de Eysenk.Rev Psicol deporte ; 5:5-14
19. Hernández-Ardieta IP, Lopez JC, Dolores M, Ruiz,EJG.(2002).Personalidad,diferencias individuales y ejecución deportiva .In: Zafra A,Ruiz HJ,Garcia GN,coordinadores.Manual de psicología del deporte.Murcia:DM,;105-23.
20. Maresh CM, Sheckley BG, Allen GJ, Camaione DN, Sinatra ST.(1991).Middle age male distances runners: physiological and psychological profiles.J Sports Med Phys Fitness; 31:461-9.
21. Mikel - k-V, Aug(1983). (Extraversion in adult runners. Perceptual and motor skills 57(1).
22. Morgan etal(1978),personality characteristics of successful sportmen , the research Quarterly, 9(2)
23. Morgan WP, Costill DL.(1996).Selected psychological characteristics and health behaviour of aging marathone runners: longitudinal study.Int J Sports Med; 17:305-12.